

NAŠA MISEL

Leto I.

OMLADINSKI KULTURNO - POLITIČNI LIST

Štev. 9.

Izhaja štirinajstdnevno

V Ljubljani, dne 1. aprila 1936

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Z odločbo Sreskega načelstva v Kamniku in na podstavi čl. 21. v zvezi s čl. 19. zakona o tisku je bilo zabranjeno razširjanje in prodaja 8. štev. »Naše misli«. Sporočamo to našim cenj. naročnikom in jih prosimo blagohotnega upoštevanja.

Uprava.

Ljubljana, dne 1. aprila 1936

Mnogo akademikov in drugih mladih ljudi ne deluje samo v stroki, ki si jo je izbralo za svoj poklic. Deluje tudi v akademskih društvih in drugih organizacijah. V čem je njih smisel? Z njihovo pomočjo hočemo uresničiti svoje ideje in svoja stremjenja, preko njih želimo vplivati na celokupno javno življenje. Delo akademika je torej dvojno: strokovno in javno-politično.

V prejšnjih številkah »Naše misli« smo opozorili svoje tovariše na velike in težke naloge, ki jih narekuje današnji čas. Pozvali smo jih k borbi, delu in aktivizmu, ki naj poživi mlade ljudi. Borba proti današnjim razmeram in borba za boljšo družbo in boljšega človeka mora biti ideja - vodnica novih generacij omladine.

Zgodovina našega naroda nas uči, kako veliko in važno vlogo je igrala omladina v njegovem življenju. Borba za svobodo je zahtevala neizprosni, brezkompromisni in neustrašeni ljudi, kakršni so mogli biti edino takratni omladinci. Oni so videli, da svobode ne bodo izvojevale takratne starejše generacije, zato so oni sami stopili v politično borbo. Javno politično delo je bilo glavno in najvažnejše njihovo delovanje.

Naše mlade generacije so dolžne, da se uče dela in borbenosti pri svojih prednikih. Toda njihovo delo ne sme biti samo javno-politično. To bi bilo za današnje čase enostransko in nezadostno. Duh borbenosti in aktivizma mora poživiti tudi naše strokovno delo. Tudi tu nas čakajo velike naloge in široko polje udejstvovanja.

Žal, da doslej nismo vedeli, kake važnosti in kolikega pomena je naše strokovno delo. Kadarkoli je bilo govora o omladini, vedno se je mislilo nanjo le v zvezi s politično akcijo, ne pa z njenim strokovnim in poklicnim delom. Pozivali so omladino, da mora biti jugoslovenska, da se mora zavedati svojih nacionalnih dolžnosti, da se mora vzgajati v dobre jugoslovenske državljane. Nihče nam ni n. pr. dejal: postati morate dobri tehniki, vzgojiti se morate v dobre pravnike. V vzgoji mladih generacij so politični moment cenili višje kakor strokovni.

Zavedati se moramo, da Jugoslavija ne rabi samo dobrih in zavednih državljanov ter dobrih in poštenih politikov.

Naši mladi državci so potrebni strokovnjaki, dobri tehniki, zdravniki, pravniki itd. Le ako bomo imeli dobre strokovnjake in jim dali neomejeno možnost dela in udejstvovanja, bomo mogli dvigniti Jugoslavijo iz primitivizma v moderno in napredno državo. S tem jo bomo utrdili na znotraj in ji pripomogli do ugleda in veljave pri drugih narodih.

Kako gleda omladina na svoje strokovno delo? Velika večina ne vidi v njem nič drugega kakor sredstvo, da pride do službe in kruha. V tem vidi edini smoter in smisel delovanja. Tako naziranje se je razvilo zlasti v zadnjem času gospodarske stiske. Znano je, da danes akademik hoče čim preje dokončati svoj študij, da bi prehitel svoje sovrstnike in da bi dosegel prednost pred njimi. Naše univerze dajejo letno tisoče absolviranih mladih ljudi. Med njimi je strokovnjakov zelo malo. Ogromna večina zna iz svoje stroke le toliko, kolikor ji je neobhodno potrebno, da dobi in obdrži službo. Jugoslavija ne proizvaja letno tisočev mladih delazmožnih in delavoljnih ljudi, marveč tisoče duševnega proletariata.

Večina mladih ljudi je prežeta ideje liberalističnega materializma. Zato vidi v svojem poklicnem delu samo sredstvo da zadosti svojim osebnim potrebam, t. j. da pride do zaslužka. Ne zaveda se, da ima delo vsakega človeka važno funkcijo v družbi in da mora biti zato njegovo delo v skladu z interesi skupnosti.

Liberalistični materijalizem ne vodi k napredku in ustvarjanju novih kulturnih dobrin, marveč vodi k anarhiji in propadanju. Zato moramo prekinuti s tem naziranjem in moramo kreniti po drugi poti. Vedeti moramo, da nam poklicno delo ne daje samo zaslužka, marveč da z njim služimo skupnosti in ustvarjamo za skupnost.

Zato namesto ideje liberalističnega materializma postavljamo idejo žrtvovanja, dela in ustvarjanja za skupnost.

Mladina, prežeta s to idejo, bi stopila iz mrtvila na pot ustvarjanja novih kulturnih dobrin. Pred seboj ima skoraj nezorano ledino. Naša zemlja je polna naravnih bogastev, naše ljudstvo nosi v sebi neizrabljene duševne sile. Strokovnjaki bi mogli s svojim delom negovati in razvijati ta neizrabljena bogastva. S tem bi nastale nove kulturne dobrine, naš narod pa bi dvignili iz primitivizma na višjo stopnjo kulture in civilizacije.

Na naših univerzah obstojajo strokovna društva, kojih namen je, da pomagajo akademikom v njihovem strokovnem delu. Danes so ta društva torišča brezplodnih političnih borb. Poklicana bi bila, da bi nudila svojim članom ne samo materialno, marveč predvsem moralno pomoč pri njihovem študiju. Navajati bi jih morala k sistematičnemu delu, predvsem pa bi bila dolžna, da vzbuja v njih ljubezen do dela, ki je osnova vsakega uspešnega in ustvarjalnega delovanja.

NAČELNO O DECENTRALIZACIJI

Danes je ponovno v javni diskusiji eno najvažnejših naših notranjepolitičnih vprašanj, od katerega pravilne rešitve si mnogi obetajo likvidacijo težkih nesoglasij in s tem končno normalizacijo političnih prilik. V mislih imamo stremjenja za resnično izvedbo upravne decentralizacije in dekoncentracije. O predmetu so spregovorile že mnoge naše politične, zlasti pa upravne osebnosti.

Ni naš namen, da gremo v podrobnosti, pač pa hočemo v tej stvari naglasiti svoje načelno gledanje. Čutimo, da ne moremo ostati brezbrizni v vprašanju, ki globoko zadeva ne samo politični in gospodarski, nego prvenstveno tudi naš kulturno-nacionalni razvoj. V našem konstruktivnem razpoloženju leži zanimanje za ta problem, kajti ni in ne more nam biti vseeno, kje in v kakšnih prilikah bomo nadaljevali delo na nacionalnem in političnem polju, ko pride naš čas.

Izhajajoč iz ideje narodnega edinstva Jugoslovenov, s katero je bila zgrajena, stoji in bo izpolnila naša Jugoslavija svojo zgodovinsko misijo, smo brezpogojni pristaši unitaristične države, tega najrealnejšega izraza afirmirane ideje. Tej osnovi našega življenja mora absolutno ustrezati celotna upravna organizacija našega naroda od najvišjih do najnižjih državnih in samoupravnih celic in ostalih institucij. V njej mora biti jasno vsebovana tendenca služiti v enakopravnosti in polni nacionalni solidarnosti državljanov, najvišjemu idealu jugoslovenske misli: kulturnemu in gospodarskemu napredku celokupnega našega naroda. Niti pretirani centralizem niti rahla federativna povezanost moreta služiti gornjemu cilju.

Krivo, vsled nevednosti ali češče namenoma se unitaristični državni princip istoveti s centralizmom. Nasprotno, on prenese dovolj širok prenos poslov od državnih oblasti v kompetenco samoupravnih, vse do onih, ki so po svojem značaju in interesu celote brezpogojno pridržani osrednjim upravnim organom. V tem smislu ne bi jugoslovenska nacionalna omladina nikdar dopustila, da bi se v korist podrejenih oškodovali splošnejši interesi, kakor na drugi strani ne vidi razloga, da bi si centrala pridrževala opravila, ki po svojem omejenem značaju ali drugih kriterijih sodijo v neposredno interesno področje

Končamo z mislijo, s katero smo začeli naš članek. Delo akademika je dvojno: strokovno in javno-politično. Naše delo na javno-političnem polju obstoji v tem, da se borimo za boljšo družbo in boljšega človeka. Svojo javno-politično akcijo pa razširjamo na akcijo, ki seti če strokovnega udejstvovanja, kojeva ideja je žrtvovanje, delo in ustvarjanje za skupnost.

izvestne samoupravne edinice, ki bi jih prav vsled tega tudi v korist celote bolj vršila.

Pravilno je, da se skuša do možnih meja približati z decentralizacijo upravo narodu in mu s tem marsikje popraviti dejanske greške, drugje zadostiti samo njegovim psihološkim potrebam, a povsod naložiti mu tudi večjo soodgovornost, ki bo obenem i politična šola i razbremenitev centrale, vendar se povsem strinjamo z načelom, nasprotnim nekaterim defetističnim zahtevam, da pri razmejevanju kompetenc ne bo mogoče omejevati v nacionalni državi skupnih zadev le na ono, kar smo nekoč mogli in hoteli imeti skupnega s krvno in kulturno nam tujimi in sovražnimi. Jugoslovenski državni unitarizem je dovolj elastičen v upoštevanju naših realnih prilik, ki so v mnogem še vedno bremeneči ostanek naše preteklosti, ne more pa jemati v obzir nekih zgodovinsko pravnih zahtev in tradicij, povsem pogrešno prenešenih iz starih v nove razmere.

Leta 1918 smo bili vsi duhovno edini. Če je po mnenju mnogih materialna centralizacija res razbila to duhovno enotnost, potem smo odločno za to, da se obenem z njeno decentralizacijo centralizira vse one činitelje, ki ustvarjajo in obvladajo naše duhovno življenje. Našo kulturo in prosveto, zlasti pa vzgojo naših naraščajev bo treba ohraniti za ves državni obseg enotnemu najmanj okvirnemu zakonskemu vplivu centrale in izločiti v tem smislu vsako možnost načelne kolizije z lokalnim. Smo za dopustno materialno a odločno proti duhovni decentralizaciji!

Že zgoraj smo povdarili, da mora biti v samem upravnem ustroju naše države vsebovana solidarnost naroda kot celote; tako tudi v ekonomskem pogledu. Če je zgodovinska usoda hotela, da so obsežni predeli naše zemlje bili prizadeti v svojem kulturnem in gospodarskem razvoju, potem je najsvetejša dolžnost nas vseh, da s potrebno pomočjo prispevamo k postopnemu, vsaj relativnemu uravnovešenju naše kulture in gospodarstva. Prav v istem smislu je z decentralizacijo sproženo vprašanje naših skupnih, trajnih obveznosti do onih, ki jih z revščino tepe narava sama: pasivni kraji.

V prepričanju, da se z izvedbo širokih banovinskih samouprav ne bodo ustvarila nova politična torišča za izživljanje plemenskih, verskih ali pokrajinskih prenapetosti, nego celokupnemu jugoslovenskemu narodu koristne institucije, spremljamo s simpatijami vse odnosne napore in predloge, zlasti v kolikor vsebujejo tudi elemente, podčrtane v gornjem sestavku.

ŠIRITE „NAŠO MISEL“!

A VEROVNICI?

Mi smo u »Našoj misli« več pisali o seljačkim dugovima. Ukazali smo na iluzornost rešenja tog pitanja ako se ne obrati pažnja na nerazmeru koja postoji između vrednosti duga u trenutku zaduživanja i današnje vrednosti. Postoji, međutim, još jedan moment o kome valja progovoriti. Nije verovatno da smo se mi prvi setili tog momenta ali se o njemu ne govori jer nije popularno. Ali, u interesu pravednog rešenja ovog pitanja, nužno je da se pozabavimo i njegovom drugom stranom: pitanje se, naime, kako stoji stvar sa verovnicima.

Podjimo sa ovog nesumnjivo ispravnog stanovišta: stalež koji je osnova svake državne zgrade jesu štediša. Štediša, već sam po sebi, predstavlja konstruktivan element, od njegove jakosti zavisi i snaga države. Možemo ovu tvrdnju da potkrepimo i psihološkim argumentom: čoveku koji svoju zaradu kapitalizuje u izvesnoj moneti je u interesu da ta moneta bude zdrava in osigurana. Otuda, njemu je u računu da se finansiske prilike njegove zemlje odvijaju normalno: znači, i da nameti ne podležu skokovima i da se redovno plaćaju. Drugim rečima, štediša je i najbolji i najtačniji platiša poreza.

Dakako, čarape i sanduci sa dukatima po podrumima, znamo. To mi ne zagovarano ali bismo upozorili na činjenicu da takvi mrtvi kapitali rastu u nesigurnim vremenima a ne u doba prosperiteta. U doba prosperiteta je stvar izgledala tako da su mali ljudi, oni koji su istrajnom štednjom uspeli da steknu izvestan kapital, taj svoj kapital ulagali u posao od kojeg su očekivali najviše koristi. A zemlja je tada bila skupa, seljački proizvodi također, seljak je bio »gazda«. Ako je uopšte ko mogao da očekuje kakvu promenu u tom stanju, — takvu državničku vidovitost, u svakom slučaju, nismo mogli očekivati baš od našeg naroda. Nego su svi oni bezbrojni i bezimni mali ljudi smatrali da je njihov kapital najbolje osiguran ako ga posude seljaku.

Naš seljak, prosečno uzev, nije dobar domaćin. Iz prostog razloga što se njegovo vaspitanje kretalo uvek i isključivo u političkom pravcu a ne pod ugrom da je uzorno seljačko gazdovanje osnova pravilnog razvoja svih naših prilika, pa i političkih. Taj pogrešan odgovor nije se još ni danas izmenio: naprotiv, kroz našu zemlju ponovo prolazi »talas seljačenja« koji je u osnovi nezdrav. Nije istina da je seljački stalež osnova naše države; ta krilatica ima samo političke posledice, posledice, dakle, prolazne i, otuda, štetne; — nego je istina da je trajna osnova svake države, pa i naše, visok stepen socialne odgovornosti svih staleža. Kobna je zabluda da broj odlučuje u istoriji države. 19 vek je »vek gradjanstva«: a da li je tada gradjanstvo bilo najbrojniji stalež? Bilo je verovatno najprosvetljeniji, ako svi znaci ne varaju. Zaključci su toliko jednostavni da ih i ne iznosimo naročito.

Dakle, nije krivica samo do seljaka što se u doba prosperiteta zaduživao daleko više nego što je bilo potrebno, što se zaduživao bez plana. Svak od nas bi znao navesti primere, koji na drastičan način pokazuju nerazumnu investiciju posudjenog kapitala u to vreme. U Bačkoj, na primer, seljaci su kupovali kočije samo da bi se njima, u nedelju, dovezli do crkve. Ili, poznato mi je neko selo u Sremu gde su stanovnici u svoje seljačke domove uvodili — parket i kupovali glasovire. Tada, mi smo se tome smejali: danas, stvar nam već odavno izgleda tragična.

Ipak, nema smisla da dignemo viku kako je neodgovorno bilo postupanje tadanjih merodavnih činilaca koji narod nisu upozoravali na opasnost ovakvih obesnih investicija nego su mu, naprotiv, »kadili«. Da je i kod samih seljaka bilo trezvnosti, danas u našoj zemlji ne bi bilo milijun ljudi koji su na rubu propasti jer su svoju uštedjivinu uložili u »sigurnu stvar«: kreditovanje seljaka.

Govori se o brisanju seljačkih dugova. Mi upozorujemo da je to najopasnije rešenje. Ne želimo da govorimo o šteti koju bi pretrpela naša privreda. Doduše, sve je to lepo i krasno da direktori banki pod zaštitom i danas imaju grofovske plate kao i ranije: ne smemo izgubiti iz vida da su te banke uložile ogromne kapitale u industrije od kojih živi na desetine tisuća ljudi. Da li će postojati mogućnost saniranja tih novčanih zavoda ako se brišu seljački dugovi? Ali, to samo uzgred. Više nas zanima pitanje šta će biti sa onim sitnim ljudima koji se mogu spasiti samo ako dodju u posed svoje uštedjivine. Ako se brišu seljački dugovi, propada onaj stalež za koji smo rekli da je, po prirodi svojoj, konstruktivan u pravom smislu reči.

Ne, brisanje seljačkih dugova ne može ni u kom slučaju da reši pitanje. To je bilo kao kod bismo hteli nekome da oteramo muhu sa čela na ta način što bismo ga sekirom udarili po glavi.

Ne može se pomoći jednom sloju na uštrb drugog. Pogotovo ne onda kada takva pomoć može imati jako neželjene posledice. Mi ljudima oduzimamo osećanje odgovornosti ako im damo mogućnost da se zadužuju a da posle ne moraju poravnati svoje obaveze. Na taj način se stvara opasan presedan a, s druge strane, potkopava se poverenje u pravdu. Ovakve metode mogu biti od trenutne (naime, političke) koristi ali ne služe odgajanju ispravnih državljana. Naša dužnost je da narod odgajamo u pravcu odgovornosti, i moralne i materialne, a ne pod devizom »blago nama ticama«.

Pitanje se može rešiti samo po načelu socialne odgovornosti i solidarizma. To jest, treba ga rešiti individualno, od slučaja do slučaja. Ceo problem treba podeliti u kategorije, kako obzirom na dužnike tako i obzirom na verovnike. Ina slučajeva gde postoji mogućnost plaćanja ali do toga ne dolazi jer je dužnik »zaštićen« te ne mora i neće da odgovara svojim obavezama. To je nesamo apsurdno nego i opasno stanje. Nijedan stalež ne sme da bude povlašten, a najmanje na štetu onih koji su mu svojim novcem pomogli.

Ne smemo izgubiti poverenje štedljivih ljudi. Šta vrede svi mnogobrojni pozivi na štednju, šta vredi teatralna inscenacija »dana štednje« kada sve to u malom čoveku izaziva samo ogorčenje. On je štedeo mnogo godina u prirodnoj nadi da će time obezbediti starost ili iznemoglost. Sada, kada bi trebalo da uživa plodove svoje marljivosti, njemu se kaže da je to njegovo očekivanje uzaludno, da je štedeo uzalud.

Smešno je očekivati najveće žrtve baš od staleža koji ni za vreme prosperiteta nije znao ni za kakav raskoš nego je i tada živio skromno. Ali, već nije smešno ako se te žrtve jednostavno naredi. Ne pomažu tu nikakve velike reči: za sitnog verovnika stvar izgleda tako da se od njega traži da hladnokrvno umre u bedi, i to za onoga koji je njegovim parama kupovao kočije i glasovire iz čiste obesti. Vrlo važno što mi znamo da to nije svuda (i daleko ne svuda) bilo tako. Naš čovek će vam odgovoriti da on to makar i priznaje ali da onda i on traži da bude »zaštićen«: zaštićen od plaćanja visokih poreza i poreskog izvršenja, pa da će tada i on pristati na odlaganje plaćanja dugova.

Znamo, nije potrebno da nam se kaže, da je bilo lihvarjenja, da je bilo i zločinačkih spekulacija. Baš zato je i potrebno da se u svakom slučaju donese posebno rešenje a ne da se celo pitanje paušalizuje. Mi, najzad, vidimo kamo nas dovodi ta paušalizacija. Svaki nekoliko meseci se donosi nova uredba a to najbolje pokazuje, koliko je nemoguće konačno i pravedno rešiti problem ako se nemaju u vidu individualne razlike pojedinih slučajeva.

Zato: neka se i dužnici i verovnici podele u kategorije. Naravno, to iziskuje duga i tačna ispitivanja ali korist leži na dlanu: pitanje će se, na pravedan i koristan način, skinuti sa dnevnog reda.

OB DVANAJSTI URI

Z doseg svobodne, nacionalne države, smo zlasti Slovenci zaključili svoje delovanje na polju, ki je izredno važno, ki ga je zmožen le oni, ki je resničen rodoljub in kateremu ni vseeno, ali njegov rod napreduje ali propada. Svetel vzgled takega nesebičnega delovanja nam kažejo naši severni sosede, ki sistematično delajo na tem, da se ustvari država, segajoča od Baltika pa do Jadrana. Val germanizacije je pritiskal predvsem na nas Slovence. Od leta 1870., odkar se je začela organizirana propaganda pa do prevrata, smo videli, da je imela precejšnje uspehe na škodo našega narodnega telesa. Pred 50 leti osnovana Ciril-Methodova družba, se je sicer z velikim uspehom postavila po robu že do Save segajočemu valu germanstva, vendar pa ni našla onega razumevanja, ki bi ga kot narodno-obrambna organizacija morala. Žal, da je naletelo njeno plemenito delovanje na nasprotstvo med Slovenci samimi. Stara »naša čednost«, naš alfa in omega vsega — politika — nas je razdvajala še pri delu za skupne interese. Tudi po vojni je CMD nastavila svoje plodonosno delovanje. Vendar pa se tudi v svobodni domovini ni razvila prava nacionalna zavest. Mesto, da bi po prevratu obračunali z renegati, nemčurji in madžaroni, jim vrnili milo za drago in jim enkrat za vselej pregnali skomine po naši zemlji ter jih naučili spoštovanja do nas in naše nacije, smo se postavili na visoki piedestal širokogrudnežev, ko so preko noči pozabili na klofute in zasmehovanja. S tem smo se v očeh teh ljudi prglasili za strahopetce, za rajo, ki komaj čaka zopet blagodejne knute »Hervolka«. Takoj po prevratu so sicer utihnili, čakali so, kako se bomo znesli nad njimi za prestane krivice. Ko pa so videli, da smo tako kratkega spomina, so pričeli zopet dvigati glave. Iz skromnih želja so se razvile zahteve. Mi pa smo hoteli pokazati, kako se pri nas dela z manjšinami, pobahati se s kulturo, kar je nedvomno odlika malih narodov. Svet pa ne gleda kulture po tem, bolj sodi po Punišah... Medtem pa je Schulverein delal. De-

narja in pobud je bilo dovolj tudi iz naše mile domovine. S prihodom Hitlerja se je propaganda podesetorila. Vedno več emisarjev se je pojavilo na slovenskem ozemlju. Uživajoč gostoljubnost raznih nemškutarskih, spodnještajerskih »familij« sejejo ti, pod krinko potujočih študentov, izletnikov itd. nezadovoljstvo do narodne države in vršijo veliko in dobro organizirano hitlerjevsko propagando. Za te vitalne probleme Jugoslavije ne kažejo v Beogradu posebnega zanimanja. Predaleč je od prestolice, da bi se slišal glas vpijočega s severne meje. Vsi ti obupni kriki naše, s krvjo prepojene, z znojem slovenskih kmetov opljene grude ne najdejo odziva.

Žalostno dejstvo pri vsem tem pa je, da se tudi mladina vse premalo, prepo- vršno zanima za probleme severne meje. V ospredju zanimanja stoji zopet politika, strankarske razprtije, tako da tu popolnoma velja stari latinski izrek: Duobus certantibus tertius gaudet. Resnici na ljubo moram sicer priznati, da je tudi nekaj nesebičnih omladincev, ki se z vso resnostjo bavijo s temi problemi, ali ti so le peščica, ki pri veliki večini ostale mladine ne najdejo pravega razumevanja.

Apeliramo na vse akademike ljubljanske univerze, na akademska društva, da obrnejo vso svojo pažnjo na dogodke, ki se razvijajo na severni meji in v Kočevju. Prirejte ekskurzije in izlete v ogrožene kraje, pojdite med narod, utrdite ga z vero v našo nacijo, v našo vsestransko pomoč in lepšo bodočnost Jugoslavije, ki bo napočila, čim preide krmilo v roke mladih, poštenih in nesebičnih ljudi, ki bodo znali svojo globoko nacionalno zavest izpričati ne s praznim besedičenjem, temveč resnim delom, kjer bo glavni naš cilj: Salus republicae suprema lex esto!

Mladina, zavedaj se odgovornosti, ki jo imaš do svojega naroda, ne pozablaj v mladostni prešernosti nevarnosti, ki prete tvojemu rodu in pogumno stopi na plan v borbi za tvoj narod!

—caeu.

ŠKODLJIVCI

Če primerjamo stari klerikalizem s komunizmom, ki je novejšega datuma, bomo koncem koncev prišli do zaključka, da sta si obe gibarji, ki sta si inace svetovnonazorsko na nož nasprotni, v nečem enaki. Škodljivost, ki jo predstavljata obe za naš narod in državo, je njih obsodba, v smislu katere se bomo borili, dokler ne bo zatrta zadnja sled za njima.

Če sta si klerikalizem in komunizem podobna v svoji škodljivosti za narod na splošno, je vendar bistveno različna smer, v kateri ena oziroma druga struja narodu škoduje in mu v smislu svojega svetovnega nazora prinaša pod krinko rožnate bodočnosti pogin. Ne rešuje se narod na podlagi papirnatega svetovnonazorstva, ampak oni, ki bo spozval narodove potrebe in težnje, bo sposoben, da ga povede kvišku. Ne bodo torej našega naroda reševali in rešili papirnati frazaci klerikaliski in komunistični, ker nimajo niti najmanjše kvalifikacije in upravičenosti tega se sploh lotiti.

Pravica vsakega posameznika in naroda je, da se s tekom življenja dviga njegov kulturni nivo, njegova moralne dobrine, njegova prosvetljenost, da se rešuje vezi konservativnosti in da se predvsem dopusti — da misli s svojo glavo. Kdor ga pri tem ovira, mu stavlja zapreke in ga tako duši v njegovem dvigu, ni njegov prijatelj, ni njegov zaveznik, ampak največji sovražnik. Klerikalizem, ki je bil in ostane večno zapet v spono srednjeveške mentalitete o dostojanstvu človeka, klerikalizem, ki zanikava človekov zdrav razum in ga uklepa v okove dogem itd., ta klerikalizem je oni, ki predstavlja za naš narod — Slovence predvsem — veliko nevarnost. Klerikalizem, ki si je znal s svojimi sredstvi pridobiti zaupanje naroda, pa ga je po drugi strani le poli-

tično in gospodarsko izrabljaj, je oni narodov »blagovestnik«, ki s križem v roki prinaša narodu propad, ker ga s svojo miselnostjo tišči k tlom, mu ne da dihati in zatira vsak poskus, ki bi narod pripeljal k temu, da izpregleda. Mogoče smo danes že malo dalje, morda se kažejo že uspehi, ko bomo zemljo očistili lažiprerokov, in sicer prav temeljito, si bomo oddahnili, prej ne!

Ne samo Slovenija, vsa Jugoslavija je agrarna država. Ne igra niti velike vloge, da so bili gotovi deli države do osvobojenja pod drugimi državami, ker ostane eno: vedno je bil naš človek svoj lastnik svoje zemlje in kljub dajatvam in žrtvam je to ostal. Nikoli se ni spremenil njegov odnos do te zemlje, vedno je ostal z njo v najtesnejši zvezi — večraj sicer še nesvoboden, danes svoboden. Komunizem, ki je pričel pridobivati svoje pripadnike med delavskimi krogi in ljudmi brez imetka, pomenja danes, v času splošne gospodarske napetosti faktor, ki ga je treba upoštevati. Kriza, ki je prinesla toliko zla zlasti med našega kmeta in ki ga je skoro uničila, sicer ne nosi na vesti razširjanja komunizma med njim, ker naš človek, predvsem kmet, ne more zatajiti tako kmalu svoje krvi in ta ga veže z zemljo, ki jo sam orje in sam uživa. Vendar pa stojimo danes na tem: poslabšanje gospodarskih prilik pomenja nevarnost za našega človeka, ker mu obup in pomanjkanje dajeta možnost, da se opri- me ideji, ki so mu prav za prav tuje, a so mu v skrajni sili, kot posledica razočaranja, dobrodošle, da v njih najde nekakšno pomirjenje. Toda to so le iluzije, ker realnost življenja je drugačna. Zato predstavlja tudi komunizem za našega človeka nevarnost, ker mu vliiva mržnjo do države, ker dela iz njega slabica in mu daje pravico do rušenja vse-

ga, s čimer ni zadovoljen. In zadovoljen ni, po zaslugi podpihovalcev, z ničemer.

Borimo se in se homo borili vedno proti obema nezdravima in škodljivima ter sovražnima elementoma, ki razkrajata naš narod in mu onemogočujeta oni razvoj, ki ga po naravi od njega moramo pričakovati. Stali bomo narodu vedno ob strani v borbi in obračunavanju z njegovimi pijavkami. Nismo frazerji ali politični konjunkturisti, ampak ljudje, ki jim pomeni zdrav narod in enotna država vse.

EVROPSKI „KONCERT“

V 7. številki »Naše misli« smo približno orisali tedanji politični položaj v Evropi. Med drugim smo tudi omenili, da ne moremo jamčiti, da bo položaj čez en dan še tak, kot smo ga nakazali. S tem pa smo napravili grobo krivico značajnim in neomajnim izdelovalcem mednarodne politike. Nam navadnim zemljanom se zdi, da se je mednarodni položaj v zadnjih štirinajstih dneh popolnoma drugače zasukal, kot smo mi, usmiljenja vredni nevedneži, pričakovali. Domisljamo si, da se vse države, velike in male, mrzlično oborožujejo; da se njihovi zastopniki neverjetno vztrajno pode križem in kračnem po Evropi in pri tem z vso spretnostjo svojih izurjenih jezikov kujejo spletke proti svojim kolegom iz drugih držav. Toda na vsem tem ni niti trohice resnice. Res pa je, da so vse države do skrajnosti miroljubne, gospodje diplomati pa hodijo v sosednje prestolice le na lov in bankete, kjer si pristržno napivajo. Le tako mimogrede nam pripravijo včasih kako senzacijo, da se tudi mili narodi malo pozabavajo. Tako je pred kratkim nastalo huronsko vpitje, da hoče gosp. Mussolini proti vsem postavam in zakonom oiganiiti neguša za zemljo Salomonskih potomcev. Pa tudi to se je izkazalo za debelo laž. Gosp. Mussoliniju so se namreč zaradi njegove človekoljubnosti le zamislili nebolgljeni zamerički, pa je po vzgledu svojega rojaka, ki stoluje v Vatikanu, poslal v deželo rasov nekaj svojih črnih srajc propagirati civilizacijo. Ne čudite se! To so mednarodno ugotovljena dejstva. Ugotovil jih je v zadnjih dneh g. Adolf Hitler in to na kaj enostaven način. Poslal je nekaj svojih čet v Porenje in že je postalo gospodom za zelenimi mizami jasno, da nimajo nič proti temu, če si je gospod Mussolini nadel težko nalogo, »vzgojiti iz ljudožrske Abesinije disciplinirano in enakopravno članico Društva narodov« (tu namreč ne gre za njihovo kožo), le v tem si še niso čisto na jasnem ali namerava tudi g. Hitler s svojimi regimenti civilizirati Porenje, ali ima kake druge, morda še človekoljubnejše namene. Spričo vsega tega se zlobni jeziki drznejo trditi, da mednarodni pakti in pogodbe nimajo nobene moči več in da ne pomenijo nič. Tudi to je grdo potvarjanje resnice! Društvo naro-

POLOŽAJ NEMŠKEGA AKADEMIKA

Monakovo, marca 1936

Studentovske navade in običaji to je menda tradicija, stara prav toliko kot univerze. Čim starejše so univerze, tem bolj čudne tradicije imajo.

Množica akademikov, starih in mladih, to je država za sebe v vsakem mestu. In čim večja je ta skupina, tem večji ugled in tem večje dostojanstvo uživa pri vseh slojih, s katerimi ima študent opravka. To je velika dobrina, ki jo imajo akademiki v takih mestih, kjer študira na tisoče mladcev v stremljenju k napredku in izpopolnitvi.

Tako mesto, kjer vlada država v državi, je tudi — München! Morda ni tu tradicija študentovskih navad tako izklesana, morda pa tudi tradicije obstojajo, ki pa so precej, precej drugačne kot one, v katerih živimo mi. Morda pa so bile te navade kedaj drugačne, a jih je novi režim iztrebil, ker niso bile specifijsko arijske, torej protinemške.

München, mesto nad 100.000 akademikov, zbranih iz vseh vetrov sveta, nudi danes precej enolično sliko vsega dijaškega življenja.

Danes obstoja na vsej univerzi samo eno kulturno društvo — Studentenschaft — v katerem so zbrani vsi oni akademiki, ki se zanimajo za društveno življenje in so seveda hitlerjevci.

V Nemčiji trenutno vlada mladina, to se pravi, mladina je tista, ki je glavni propagator in ona gonilna sila novih idej tretjega Rajha. Mladino si je Hitler pridobil na srce in danes mu ona slepo sledi, veruje v njegove ideje in mu pomaga orati ledino, ki jo ima narodni socializem še pred seboj.

Poleg teh vnetih sotrudnikov pa obstoja še druga vrsta akademikov, to je taka, ki se ne briga dosti za društvo, je politično popolnoma indiferentna. To je tista mladina, ki tvori tudi pri nas precejšen odstotek.

Pa še tretjo skupino bi lahko imenovali, to so — opozicijonci. Eni niso zadovoljni s temi ukrepi, drugi z dru-

dov je dognalo, da so pogodbe še vedno najzanesljivejše sredstvo za ohranitev miru, le žal, da se podpisniki ne ravnaajo po njih. Kljub temu pa je to ugledno Društvo za zaščito interesov veselil začutilo, da ima v miroljubni Švici premalo avtoritete pa se je rajši preselilo v okrilje do zob oborožene Anglije. Tam zdaj mirno čaka, da se mu ponudi prilika potrditi nova izvršena dejstva, pred katero ga bodo postavili veliki tvorci miru in da po možnosti zaradi lepšega »pokarac« kako manjšo državo.

no razdvojeni dobi ponovno in ponovno k njemu in išče odgovora na težka življenjska vprašanja. Masaryk ga gotovo ne bo ostal dolžan!

KNJIGA O DOBERDOBU

»Doberdob, slovenskih fantov grob«, spisal A. Vitalis, založila knjigarna Domovina v Celju, tiskala Mohorjeva tiskarna.

Naša skromna vojna literatura je obogatela s tem delom, čigar dejanje se vrši na Soški fronti, na Doberdobu. Opisuje usodo 79. celjskega polka, oriše nam razmere in dogodke na fronti, v ozkem okviru bataljona, pri tem pa se knjiga v svoji resničnosti dvigne nad ta okvir in mi gledamo trpljenje in ogromno žrtev v zdravju in življenjih našega slovenskega človeka.

Vendar obravnava knjiga še nekaj več. Svetovna vojna je Slovence stala težko vprašanje, ki se ga v tistem trenutku nismo niti zavedli. Kdor si je želel osvobodjenja, ta je želel zmage Antante, toda zmaga Italije bi samo podprla Londonski pakt in nam odtrgala še več zemlje. Težek je odgovor na to vprašanje, v odgovoru ni enotnosti, ni enega, rekli bi, narodnega programa v tem pogledu. Nekateri narodno zavedni grede preko in stopijo v antantne vrste, da se borijo proti Avstriji. Poleg pa mali ljudje, ki prebežijo k Italijanu radi svojih slabosti, pa se potem skrivajo pod plašč onih velikih idealistov in rečejo »za narod«. Ogromna ve-

gimi. Katoličani, katerih center je baš München, se razburjajo radi vere.

Nemški študent stoji socialno mnogo višje nego naš! V to ga je pripravila njegova disciplina in strumna organizacija. Saj se akademiki niso pričeli organizirati šele po prihodu Hitlerja na oblast. Tudi prej so imeli svoje organizacije prav tako sijajno urejene kot danes. Nemški študent je prvo Nemeč in potem vse drugo, potem šele narodni socialist, katoličan ali pa komunist. In če bi danes vladal v Nemčiji ne vem kakšen sistem, bi Nemci ostali Nemci. To je tista dobrina, ki jo imajo veliki narodi, ker znajo pravilno razlikovati partizansko politiko od one skupne politike, ki jo zahtevajo interesi za čim boljši procvit države, katero sestavljajo.

Poleg njegove strumne discipline pa so veliko pripomogli k izboljšanju socialnega položaja številni mecenji, ki podpirajo stremljenja mladine. Pri nas so pač zelo redki primeri, da kdo izmed imejiteljev podari kaj tudi revnemu študentu. Če izvzamemo pokojnega Oražna, ki je dal res dosti, in nekaj primerov, naštetih na prste, se mora naš študent v potu svojega obraza boriti, da se lahko preživlja. Nemškemu študentu je pri tem dosti prihranjeno. Mnogo, mnogo ima prijateljev, ki imajo razumevanje in socialni čut, da mu pomagajo. Krasne palače podarjajo njihovim organizacijam z razkošnimi prostori, kjer imajo svoje urade, pa še v najem dajejo lokale. Zato kljub vsemu študent v Nemčiji ne strada, čeprav je tudi za njegove razmere vse silno drago, zlasti še to, kar potrebuje, to je hrana, stanovanje in šolnina. Za vse to je treba imeti velike vsote, ki pa jih, če ne v celoti, vsaj za polovico dobi pri svojih podpornih društvih. Inozemski dijaki morajo zato z začudenjem gledati, kaj vse je pripravljeno akademikom - Nemcem, ko oni sami vsak mesec odštejejo težke tisočake, da žive skromnejše nego kolegi Nemci. Preko dve sto mark šolnine na semester, po več mark na dan za hrano, veliko predraga stanovanja, vse to mnogo akademikov - Nemcev ne bi moglo obvladati, če ne bi imeli izdatnih podpor. Zato ni brez pomena napisano z velikimi črkami v gotici pred vhodom v akademsko menzo v Münchenu: Alles für Deutschland. Ta napis, ki stoji že mnogo let, pove mnogo. Vse za Nemčijo, pa naj se danes oznanja Hitlerjev ali Marxov evangelij. In pri nas?

čina drugih se bori proti tujcu, brani svojo zemljo pred sovražnikom Italijanom.

Zlom osrednjih sil in prevrat. Otresli smo se Avstrije, postali smo zavezniki Antante, tudi Italije. Soška fronta se vali domov. Borci, ki so leta krvaveli in umirali na Soči, se vračajo, doma pa jih objame misel, zakaj so se borili zadnja leta? Za Avstrijo? Proti Italijanu? Ta je sedaj naš zaveznik! Kaj je bil naš narodni program v svetovni vojni? Uničiti Avstrijo ali zabraniti Italijanu prodor v naše kraje? Tragika nesvobodnih, nezavednih, na usodni trenutek nepripravljenih.

Kaj je bilo to trpljenje zastoj in brezsmiselne te žrtve? Leta so tekla in pokazala, da bi se brez borcev na Soči meje še globlje zarezale v slovensko ozemlje. Niso bili borci za današnjo svobodo in vendar so ohranili svobodo mnogim krajem.

T. P.

OB NAŠI SEVERNI MEJI

Politične meje med državami se ne krijejo vedno z etnografskimi mejami med narodi. Politične meje se spreminjajo z zgodovinskimi dogodki; pozitivne ali negativne pogoje za izid nekega naroda iz take prilike pa pripravljata prizadevnost ali malomarnost tega ali sosednega naroda v mirni dobi pred tem.

Pangermanistična stremljenja danes niso pojav preteklosti in bodo jutri — še manj. Ponovno se dogaja, da tuja go-

RUSKI NAROD IN SOVJETSKA VLADA

Komunistična propaganda je veliko zlo, ki zahrbtno razjeda zdravno snov. Njene oblike so včasih sprejemljive celo na nacionalne kroge. V tem oziru je najbolj razširjeno enostransko in krivo tolmačenje ruske preteklosti, revolucije in sodobnosti.

Pričujoči članek ni izrpen. Skoro vsak njegov stavek je potreben komentarja, za kar pa ni prostora. Odgovarjajoč na besede dveh tovarišev v 7. številki lista »Naše misli«, nima namena jih poučevati, še manj pa žaliti. Je edinole skromen prinos utemeljivi načelnega, nacionalnega in slovanskega stališča.

Ruski narod se ni oprjel integralnega komunizma, da bi se rešil iz povojnega kaosa. Nasprotno, oktoberska revolucija l. 1917. je bila eden izmed činiteljev povojne zmede. Ni pa bila izraz želja ruskega naroda. Bila mu je naprtena od klike istih brezvestnih patoloških tipov, ki rovarijo sedaj v Evropi. Liberalistična februarjska revolucija in nesposobnost ljudi, ki so prišli po njej na oblast, težka vojna brez zadostne oborožitve (gigantska oborožitev je bila dovršena marca l. 1917.), izguba najboljših kadrov v začetku vojne — to so bili neposredni vzroki, ki so omogočili boljševikom pridobiti množice z demagoškimi in lažljivimi gesli: vojakom — mir »brez aneksij in kontribucije — zemlja kmetom«. Če bi prišli takrat s programom kolektivizacije, gotovo ne bi prodrli.

Od izpremembe režima narod »ne more postati satan« (to trdijo klerikalci. Op. ur.). Parlamentarna Rusija (po l. 1905.) ni bila nič manj slovanska, kakor absolutistična iz let 1877—78, kar je dokazala v svetovni vojni. Toda diktatorska oblast, ki vlada sedaj v Rusiji, se ravna še vedno po dveh Leninovih izrekih: »Ni demokracijskih načel, ki jih ne bi žrtvovali za zmago naše stranke«, in pa «... Rusija me nič ne zanima (dobesedno: na Rusijo pljuvam): naj pogine dve tretjini Rusov, le da bo ostvarjen komunizem«. Ta »generalna linija« posvečuje sredstva. Njej v prid so bila vržena v množico gori omenjena gesla, pričet in prikinjen NP (Nova Ekonomska Politika), storjeni »Petiletki«, njej v prid laže sedaj komunistična diktatura o »sovjetskem patriotizmu«, o pacifizmu, ki ima za komuniste namen, razorožiti armade in oborožiti revolucionarne kadre. To so kratkotrajna taktična umikanja, za organizacijo in koncentracijo glavnega sunka.

Nepriznanje take vlade v slovanski Rusiji, internacionalne diktature nad narodom, v čigar moč in trajno vrednost vsi verujemo, je tradicionalna politika Jugoslavije. To je politika Slovanstva, zapuščina blagopokojnega Viteškega kralja. Za to politiko ga je silovasi češko-slovaški politik Karel Kramář imenoval — rešitelja slovanske časti. *Slovan.*

KULTURA

T. G. MASARYK IMA 86 LET

Iz leta v leto se veseli jugoslovenska nacionalna mladina življenja velikega Slovana in človeka. Ob vsakem njegovem koraku v jesen življenja, z kateri lahko upravičeno poln samozavesti o več kot izpolnjeni dolžnosti motri svoje delo, a na ponašanju učencev plodnost svojega učiteljevanja, se tesneje srečamo z njim. Takrat vedno čutilo, kako je ves naš, kakor čehoslovaški!

Ona naša mladina, ki je imela srečo biti deležna Masarykove žive, neposredne besede, ki se je prav radi njega trumoma selila iz tujih vseučilišč v domačo Prago in pretežno na njegovih idejah zasnovala doslej naš najresnejši omladinski narodni radikalizem, se je ob šestdesetletnici, po lastnem poudarku zunanje skromno, ali po srečnem dragocenejšo oddolžila svojemu učitelju z jubilejno »Omladino«.

Nič ni razlike med tedaj in danes. Zunanja skromnost tudi danes ni merilo ljubezni in gorečnosti, niti izraz Masarykove sodobne manjvrednosti, saj on ni učil in ustvarjal minljivega nego trajno. Prepričevalnost vsejanih misli nam nadomešča neposredni odnos; po njih je Masaryk med nami.

Ne bi bilo umestno na tem utesnjem prostoru dotikati se velikih na visoki etiki in realizmu zgrajenih nauk, ki jih vsebujejo številna njegova dela, ker plodnejši bo odmev na poziv, da se mladina zateka tudi v današnji duhov-

spoda v avtomobilih pridrsi čez mejo in našim otrokom prijazno — za pogoj deklamacij in petja nemških pesmic — s slaščicami in drugimi dobrotami izkazuje svojo veliko ljubezen.

Naši kulturni delavci se v ogroženih krajih trudijo, da nam ohranijo narod in poglobijo narodno zavest — z ljudskimi igrami. To delo pa je silno otežkočeno: vsaka prireditev pomeni stroške, vsi opnina mora biti minimalna, ker se ljudstvo, ki je tujcu najbolj izpostavljeno, prireditve, ki so vprav njemu namenjene, sicer zaradi bednih razmer ne bi moglo udeležiti: pri vsem je obisk v majhnih krajih zaradi maloštevilnega prebivalstva nujno majhen. Avtor pa po avtorski centrali, ne glede na okolnosti — zahteva tantijeme. Torej po eni strani dva neizogibna izdatka — že pred prireditvijo prireditveni stroški in po prireditvi tantijeme, po drugi strani negotov dohodek — vstopnina. Taka prireditev gre na riziko prireditelja, a prireditelji so največkrat naši mladi idealni učitelji, ki pri svojih skromnih dohodkih kljub vsemu idealizmu zmorejo tako žrtev le enkrat ali dvakrat. A potem —

Ne moremo preiti tega problema, ker ne smemo pustiti narodove usode vne-mar. Zato prosimo naše avtorje narodnih in ljudskih iger, da se za vprizoritve v manjših krajih, ki leže v severnem obmejnem pasu 20 km, odrečejo tantijemam in to sporoče avtorski centrali. O problemu kulturnega dela v teh krajih pa bomo še pisali.

BRISLSKI KONGRES

Dne 29 febr. i 1 marta se u Brislu održavala »Medjunarodna konferencija omladine za mir«. Poziv na konferenciju su potpisali: Viktor Baš, profesor Sorbone, Lord Sesil, Žak Delahoš, predsjednik Medjunarodnog saveza bivših ratnika, Selma Lagerlef, Džilbert Mari (Murray), profesor u Oksfordu, Romen Rolan, T. Roisen (Ruyssen), predsjednik Saveza za mir pomoću pravde.

Dnevni red, kako je bio objavljen, obuhvatao je: 1) šta omladina može učiniti za sprečavanje rata (naročito obzirom na rat u Africi i napetost na Dalekom Istoku)? 2) o saradnji pacifičkih medjunarodnih omladinskih organizacija za mir; 3) koncentracija i pojačanje aktivnosti rečenih organizacija.

Gde su bile spremene resolucije, nije bilo navedeno ali je odmah prvog dana (29 febr.), od 350 delegata, primljena glavna rezolucija koja sadrži tri tačke: 1) protest protiv gonjenja katolika, protestanata, pacifista i socialista u Nemačkoj; 2) protest protiv terorizovanja akademske omladine na Balkanu i u Kini; 3) protest protiv antisemitizma i fašizma.

Dalje, predstavnici slovenske omladine su izglasali rezoluciju kojom se traži priznanje ruskog jezika za jedan od zvaničnih na svetskom omladinskom kongresu u Zenevi, u junu ove godine.

Ostali zaključci konferencije su da se predloži Švedskoj akademiji nemački pisac (u konfinaciji) Osiecki kao kandidat za ovogodišnju Nobelovu nagradu i, najzad, sastavljen je odgovor Mussolinijevom apelu.

Konferenciji su prisustvovala organizacije: hrišćanske (katoličke i protestantske), socialističke, komunističke, radikalne, liberalne, napredne, republikanske, pacifističke, židovske i oko 163 neutralne. Iz Jugoslavije je bilo zastupljenih — tako se veli — 14 organizacija.

Zasada, to su obaveštenja koja možemo dati našim čitaocima.

Zanimalo bi nas ko je to predstavljao Jugoslaviju na konferenciji. Svakako »pravi i istinski zastupnici jugoslovenske akademske omladine« — kao i obično. Voleli bismo da znamo koliko dugo će još da traje to izigravanje volje ogromne većine jugoslovenskih studenata. Predjimo, najzad, u ofanzivu, ne moćte da gubimo vreme u ludim razgovorima o administraciji. Dok se mi svadjamo dotle prijatelji komunisti govore o našoj zemlji u istom dahu sa Kinom, dotle se oni izdaju za jedine čuvare mira u našoj zemlji. Zar smo mi za rat? Ali da se razumemo: treba govoriti o bratstvu naroda, treba govoriti o »prokletstvu bajuneta« — jer ko će, vraga, jurišati na hladno oružje, pa ma i stoput znao da ga zato čeka nagrada u obliku jedino spasonosne i »slobodne« sovjetske republike? Ne može se tako: nego treba se razoružati pa ćemo onda napraviti svoj mali gešeft.

Jok, neće kod nas niko napraviti ovakav gešeft. Mi smo protiv rata, mi smo za mir, mir, mir. Ali, mi taj mir hoćemo za sebe, mi hoćemo takav mir koji će nam omogućiti predan i nesmetan rad na podizanju naše otadžbine, naše jedinstvene kraljevine.

Naša hladnokrvnost je velika, to smo već često dokazali. Ali, kad se dignemo mi i Kinezi, odzvonice svim našim prijateljima koji toliko bučno rade za »mir, kulturu, slobodu i napredak«. Preješće se oni tog mira i te njihove kulture, na nos će im izaći.

Čovek sme (i treba) od svoje države da zahteva izvesno postupanje (bio to rat ili mir, sporedno) ako je ispunio ma i samo najosnovnije građanske dužnosti. Ali, ako on na svakom koraku i svakim svojim činom potkopava temelje državne zajednice, onda je neodgovorno i kukavički postupati s njime na nozi ravnoga sa ravnim. Sa njime treba postupati kao sa zločincem.

Naša je država suviše mlada a da bi sebi mogla da dozvoli luksus komunističke stranke i njezine propagande. Ono što je stvoreno treba prvo izgraditi — tek onda možemo razgovarati »fer«. Dotada, sa razbojnikom kao sa razbojnikom.

„DOBRO SI TO ZAPOMNIMO!“

S to grožnjom jugoslovenski nacionalni mladini je pred dnevi zaključil »Slovenec« svoje poročilo o zadnjih dogodkih na Aleksandrovi univerzi. Pisec meni, da ga k temu upravićuje nesramna insinucija, da sledi danas nacionalna mladina vrgledu katoliške, ki je bila skozi dolga leta v najtesnejšem objemu z marksistično izključno strankarskih interesov. Predržno in cinično je groziti nacionalnim akademikom, ko so nam še tako sveže v spominu bratske klerikalno-marksistične manifestacije z izključno razdiralnim in demonstrativnim obeležjem. Mar meni »Slovenec«, da je tako hitro zastarala odgovornost njegove od zgoraj vodene mladine za ono dobo, ko je naša univerza prav po njeni zaslugi dobila marksistični videz. »Slovenec« naj pomni, da nismo in ne bomo pozabili, kako su Jugosloveni Aleksandrove univerze — čeprav relativno najmočnejši — podlegali v strokovnih društvih in pri vseh ostalih akcijah od leta 1931.—1934. klerikalno-marksistični zajednici, katero je »Akademska zveza« razbila zopet na migljaj od zgoraj — za to je govorila politična konjunktura — z znano izjavo, trdeč, da je bila »zapeljana« in »zlorabljena«.

Če je nesreča hotela, da je morala pred kratkim katoliška mladina bežati z univerze, »Slovenec« še daleč nima pravice, da se poslužuje v svojo tolažbo in izvijanje, blatenja nacionalne mladine; najboljši opolzko pa je obmetavati nas z nesnago, ki jo ima katoliška mladina na sebi več kot dovolj.

V razliko k postopanju katoliške mladine poudarjamo na tem mestu edino možne formule dosedanjih in bodočih odnosov med nacionalisti in marksisti: nacionalna mladina ni nikdar šla niti za niti z marksisti, nego proti njim ali pa so šli oni za njo.

Smešno in slabo tolažilno je zato »Slovenčev« pisarenje, preračunano na nevednost čitateljstva »o klaverni vlogi«

nacionalne mladine in »marksistično-pohorsko-fašističnih četah«, ki po njegovem mišljenju »klečplazijo okrog predstavnikov režima«, ko jim v resnici tolačijo samo kot predstavnikom državne oblasti in ne politične struje, socialne potrebe slušateljstva Aleksandrove univerze.

Mi ne moremo nič za to, če »Slovenec«, vaje iz dobe velike demonstrativne aktivnosti svoje mladine, vidi tudi danes v vsakem pojavu na naši univerzi politično tendenco. »Slovenec« očitno pozablja, da se nahajamo tudi po njegovi zaslugi danes v »demokratskih in svobodnih« razmerah, ko ni več potrebno, da bi bila univerza edino utegnjeno svobodno torišče za posredno izživljanje političnega razpoloženja celotnega naroda. Svetovali bi mu zato, naj ne vidi politike tam, kjer je ni in naj ne deli akademikov v nacionaliste, klerikalce in marksiste, kjer bi bila v interesu skupnosti potrebna samo stanovska solidarnost.

Dosledni v svojih načelih smo za stanovsko solidarnost vseh nazorskih struj naše mladine v zadevah, ki jo brezpozorno zahtevajo in proti kakršnikoli politični eksploataciji stanovskih manifestacij. Na istem stališču smo stali, ko smo bili »režimovci«, na istem stojimo, ko smo »opozicionalci«. Če smo bili v preteklosti napadani kot »rušilci stanovske skupnosti«, potem je bila to za sluga klerikalne in marksistične mladine, kateri je bila vsaka stvar hvaležna pretveza za politične izpade.

Zaključujemo z zagotovilom, ki naj prežene »Slovenčeve« skrbi: prvi, ki bodo udarili po marksistih, bodo nacionalisti, čim bi se ti spozabili, da politično zlorabijo stanovsko soglasje. Prav tako zagotavljamo »Slovenca«, da ne bomo prišli nikdar v položaj katoliške mladine, da bi morali javno obžalovati, da smo bili »zapeljani«.

Dobro si to zapomnite!

Z NAŠIH UNIVERZ

STUDENTOVSKA VPRAŠANJA

Borba današnjega študenta z raznimi težavami in neprilikami ima mnogokrat odločilen vpliv na njegovo poznejše življenje. Posredno pa ta borba vpliva na celokupno življenje naroda in zlasti še na njegovo kulturno izživljanje. Ravno radi tega morajo vsa študentska vprašanja zanimati tudi širšo javnost, vsaj ono, ki ji je na srcu progres in kultura v splošnem, kakor tudi ono, ki misli na bodočnost svojega naroda in svoje države. Naj bo to povod, da izrečemo kot nacionalni akademiki par misli o sedanjih stavi in stanovski borbi na Aleksandrovi univerzi.

Na študentskem zborovanju so bili s strani študentov podani referati o šolninah, taksah, tehnični in splošni univerzitetni uredbi itd. Ze pri komentiranju raznih referatov sta se opazili dve fronti. Ko je po večernem prerekanju prišlo do atmosfere, ki je onemogočala vsako mirno nadaljevanje zborovanja in ko je gospod univerzitetni sekretar ravno iz tega proglasil v imenu univerzitetne uprave zborovanje za zaključeno, je večina zborovalcev, med njimi tudi nacionalni akademiki, neoficijno proglasila stavko. Ta neoficijalna stavka je po sklepu seje meddruštvenega odbora, ki se je takoj nato vršila, postala tudi oficijelna.

Zakaj smo se mi, nacionalni akademiki, pridružili stavki? Iz čisto stanovskih razlogov. Po debatah in zavzemanju stališč do vseh pojavov na naši univerzi se je članstvo nacionalnih društev Aleksandrove univerze izjavilo za zadnje sredstvo naše pravične borbe — za stavko. Toda samo za tako stavko, ki bo solidarni izraz našega stanovskega prepričanja, za stavko, katere najvišje merilo bo naša zrelost in akademstvo. Odločno smo pa proti stavki, ki bi, čeprav v najmanjši meri, pokazala politično tendenco. Glavni razlogi, ki so nas vodili pri tej naši odločitvi, so bili: šolnine in takse ter nova tehnična uredba.

Glede šolnin in taks smo nacionalni akademiki zavzeli naslednje stališče: Obsoditi je treba današnje šolnine, ki jih, toda v nepopolni meri, opravičuje težki gospodarski položaj. Šolnine in takse zanemarjajo sam smisel univerz. Mar se bomo ravnali po načelu: študij naj postane dražji in številno dijakov se bo samo skrčilo! Kdo bo pa na ta način odpadel? V narodu, katerega življenjski sok in kulturna moč so bili od nekdanj sinovi nemeščanskih in nebotatih rodbin, naj se uvede numerus clausus na podlagi cenzu!

Glede nove tehnične uredbe smo se postavili na stališče, naj se ista spremeni v smislu predlogov tehnikov in gospodov profesorjev. Dokler se pa to ne zgodi, naj se nova uredba ne izvaja in naj ostane v veljavi stara.

Naj bo gospodarski položaj tudi usodno težak, tako da so opravičeni najbolj brezobzirni posegi v javno življenje, nikdar ne sme država prav v svojem interesu pozabiti, da mora vsa njena pomoč veljati mladini, ki je zmorna in voljna dela. Čemu tudi žrtve, če pa nimajo svoje opravičbe v bodočnosti? In mladina je bodočnost.

Prepričani smo, da nas tako resnično in nacionalno presojanje študentskega problema opravičuje pred narodno javnostjo. Zato smo se odločili za — stavko.

E. V. SPEKTORSKI JE PREDAVAL NACIONALNIM AKADEMIKOM

Dne 19. marca je govoril univerzitetni profesor g. E. V. Spektorski članom J. n. a. d. »Jadrana« in J. n. a. k. »Edinstva« o nacionalni misli. Gosp. predavatelj je pazljivo in hvaležne poslušalce popeljal skozi zgodovinski razvoj narodnostne ideje in jasno prikazal vse čimtelje, ki so v dolgem procesu prevrednotevali pojem narodnosti. Izčrpno se je bavil zlasti z onimi narodnostnimi teorijami, ki so se bile za zmago na mirovnih konferencah, in katere so meročajne tudi danes; to sta predvsem nominalistična ali subjektivna in realistična ali objektivna teorija.

V nadaljnjem je gospod predavatelj prikazal težnje moderne nacionalizma, ki bi jih mogli označiti z:

- centrobežnostjo,
- centrotežnostjo,
- osvajanjem.

Pod a) sodijo vse težnje po diferenciaciji, ki gre do nekje tako daleč, da že povsem fuzionirani narodi teže za asimilacijo. Ta problem bremeni tudi današnja Francija, kjer se krha Renanova narodnostna teorija.

Pod b) spadajo gornjim obratne težnje, ki gre do popolno integracijo naroda, ki mora biti popolna organska celina.

Pod c) pa štejemo vse narodnostne imperializme, ki streme za podjarmljenjem in asimilacijo sosednjih narodov.

Svoja globoka izvajanja je gospod profesor zaključil z odnosi, ki lahko vladajo med narodi. Ti so:

- koordinacija,
- izolacija,
- subordinacija.

Čeprav je najidealniji odnos koordinacijski, ga ima gospod predavatelj za težko dosegljivega ali morda celo utopističnega, ker opozoril nas je s konkretnimi primeri, da se celo v filozofskih možganih, kjer bi moralo vladati objektivno in dostojanstveno ravnovesje, porajajo temne misli.

KATOLICIZEM IN KUPČIJA

»Slovenec«, dne 13. marca 1936. »... Ponovno smo namreč že zapisali, da »katoliškega« kinematografa sploh nimamo, in da resnici na ljubo povedano tudi ne enega kinopodjetja, ki bi se »katoliško« hotelo ali pustilo imenovati in tudi »Slovenec« nobenega za »katoliškega« še do danes ni proglasil. S temi izrazi žonglirajo Jutrovec iz konkurenčnih nagibov...« itd.

Tako in podobno se huduje katoliški dnevniki, in prav ima! Tudi mi se jim pridružujemo in vprašujemo: Le kje so ti nesrečni Jutrovec videli napis »Katoliški kinematograf«?

Res se ti sicer véasih lahko zgodi, da te v prijaznem ljubljanskem kinu sprejme uniformiran »služabnik božji« in te povede na tvoje mesto, toda film ni zato nič manj pohujšljiv kot kjerkoli drugod, le s to razliko, da je kontrast med napol golimi igralkami na platnu in pobožnimi gledalci tem večji. Pa pustimo to! Prav radi verjamemo, da »Slovenec«, ki hoče biti katoliški list, kakor sam pravi, noče imeti s tem podjetjem nič skupnega in seveda tudi ne skupnega naziva; kako pa bi mogel potem udrihati po drugih kinematografih, da predvajajo »packarije«, dasi sam redno dela reklamo za iste filme, kadar jih vrte v onem »nekatoliškem« kinematografu.

To je pač trgovski duh katoliških pridobitnikov: List je katoliški, da ga katoliško ljudstvo rajši čita, kinopodjetje pa ni katoliško, da se isto katoliško občinstvo ne bi zgražalo nad filmi, ki jih v njem predvajajo.

CITATELJEM!

Kot je razvidno na prvi strani, je bila zadnja številka »Naše misli« zaplenjena. Čeprav ni običaj, vendar se bomo potrudili, da nadoknadimo škodo, ki so jo s tem utrpeli naši naročniki. Seveda je to združeno z žrtvami, ki jih bomo zmogli le, če bodo naročniki izpolnili svoje dolžnosti. Izkoriščamo to priliko, da Vas naprošamo za čimprejšnjo poravnavo zaostale naročnine, kakor tudi da po možnostih prispevate v naš tiskovni sklad.

Sploh pa želimo, da se med listom in čitatelji vzpostavijo čim tesnejši odnosi, ker le tako bo »Naša misel« opravičila svoj naslov, kot ogledalo naših misli, misli mlade generacije. Z ozirom na to prosimo čitatelje in prijatelje, da pozivov uredništva nimajo za akt običajne kurtoazije nego kot iskrene pozive na odgovorno sodelovanje.

Poleg pismene želimo tudi ustmeno izmenjavo misli. Med uradnimi urami (vsak dan od 10.30 do 11.30 in od 17.30 do 18.30) smo na razpolago vsakomur, ki ima kakšne predloge za izboljšanje idejne strani lista.

Uredništvo.

KA ČLANKU »A VEROVNICI?«

Po zvaničnim statistikama, na približno, 700.000 seljaka otpade oko 7 milijarda dinara duga; od toga, 44% na dugove kod privatnih verotnika, 32% kod banki, 12% kod zemljoradničkih zadruga, 7,5% kod Privileg. agrarne banke i 3% kod Hipotekarne banke.

BEDA VREMENA

Govori se o težkim vremenima koja su nastala, tema »kriza« se variira u nebrojenim variacijama, uopšte izgleda kao da više niko ne veruje u neku mogućnost poboljšanja. I ne moramo tu misliti na duhovnu bedu, na krizu vere i nade — možemo posvetiti pažnju i samo bedi koja se manifestuje u vidnom siromaštvu širokih slojeva, u fizičkom gladu i nemaštini.

Zloguki proroci se množe na svakom uglu, odasvud se donose mračne statistike, dokazuje se porast kriminaliteta, opadanje broja radjanja, nazadak kreditne sposobnosti, povećanje broja konkursa i tako dalje.

Mi smo mladi ljudi i ne znamo kako je ranije bilo, ne znamo da li je opravdana himna »starim, dobrim vremenima«: ali mi ne verujemo da je pamćenje današnjeg ljudstva dobro. Mi smo odrasli za vreme svetskog rata i sećamo se da je tada bilo gore nego što je danas. Čini nam se da je tada nezapamćeno siromaštvo vladalo po cejoj Evropi, čini nam se da je tada vladala »kriza« sa kojom se današnja ne može upoređivati.

Zato, mi ne možemo odobriti pesimističku plimu koja preti da uguši sav napredak, čak svaku veru.

Mi ne smatramo, da su vremena toliko rđava da je jedini izlaz u besomučnom rušenju svega što postoji, u patološkoj mržnji i strahu. Mi nismo pesimiste, mi smo »deca ovog veka« i mi taj vek, sa svim njegovim nedostacima, primamo, primamo ne preteranom radošću ali zato odlučno i odgovorno.

Mi smo tvrdili, i pri tom mišljenju ćemo ostati, da nam naši prethodnici nisu ostavili baštinu u obliku prekrasnog ružičnjaka nego u obliku pokošene polja, strujičave njive. Ništa zato. Naše je da stvorimo ružičnjak, naše je da pokošeno polje preoremo, zasejemo i pretvorimo u rodan vinograd. Naš predlog glasi da prekinemo debatu o odgovornosti starih za ovo ili ono zlo. Sada nastaje naša odgovornost, sada od naše sposobnosti zavisi u kakvom stanju ćemo mi svojim naslednicima predati baštinu.

Ne govorimo to samo za jugoslovensku omladinu, govorimo to za omladinu cele Evrope, za onu omladinu koja nije besomučna, koja nije patološka — nego koja veruje da beda vremena zavisi od ljudi koji u njemu žive: ljudska hrabrost i ljudski rad su činioci koji daju pečat vremenu, a ne neki mračni i nepokolebivi »socialni zakoni« i ne prirodne sile.

To znači da mi ne želimo da se sakrivamo iza kukavičkih parola o bedi vremena, nećemo svoje neuspehe da opravdamo izgovorima o »krizi duha« ili »krizi poverenja« — nego smatramo da je dužnost omladine da svim raspoloživim snagama poradi na poboljšanju opštih prilika. Ako su vremena bedna, naša je dužnost da ih učinimo svetlim, sud istorije o današnjem doba će zavisi od našeg rada.

Nama je dovoljno ljudi koji, sumorna glasa, ukazuju na bedu vremena; nama je dovoljno proroka koji pretstavljaju blisku propast sve današnje kulture i civilizacije: nama je, jednom reći, dovoljno slabića i kukavica. Šta nam smeta što znamo da život nije raj sa medom i mlekom, što znamo da posle njega ne sledi »gledanje boga licem u lice«? Zar nije hrabrije i više dolikuje poziviti čovekovom da ovde i na ovom svetu, u ovom surovom životu, izgradi za sebe i svoje siguran dom? Dano je svakome od nas toliko i toliko godina: pa, zar nije bolje prigrliti te godine iz sveg srca nego se predati bezizlaznom sumoru i očaju? Neka nam se ne rekne: život je težak, i mi smo robovi slepe sudbine. Pokoravati se usudu, to je prihvatljiv stav za ljude bez vere i bez nade. Ali, ne i za nas. Mi nećemo da se podamo, mi ćemo istrajati na svom delu, mi nećemo napustiti brod kada mu preti opasnost. Nećemo videti plodove svog rada? Čak i ako je tako, radije dići ruke od svega nego raditi za

»plodove«, za nagrade i odličja. Naš narod je prolazio kroz mučna stoleća, kroz dugi mrak i zaslepljenost. Bilo je suviše malo svetlosti. A naša je dužnost da unesemo svetlosti u srca naših ljudi, naša je dužnost da propovedamo celim svojim životom veru u napredak, zdravlje i sreću.

Da se razumemo: nije potrebno uzvitlati zastavama, udariti u bubnjeve i razdrljiti grudi. Ne treba razbuzati kosu se poleteti i zvoniti na zabunu. Potreban nam je tih, uporan, fanatično uporan, rad.

Ovaj naš stožer, ova »Naša misel«, ne donosi nikakve spasonosne recepte koji bi odjedanput doneli sreću ovom napaćenom svetu. Ona je samo pošten, iskren i hrabar ratnik u borbi protiv kukavičluka, nesigurnosti i bede naših dana. Svi mi koji tu pišemo verovatno da grešimo u mnogočemu, verovatno da činimo i »taktičke greške«, ali mi znamo da je snaga jedino u ovome: verovati u sebe i svoje poslanstvo.

A mi verujemo u sebe, verujemo da će naša zaostavština biti plodan vinograd. Programi? Potrebno je, prvo, da se upoznamo, ne da se upoznamo po imenu i pokrajini nego da se upoznamo po duhu, pa da taj duh izgradimo, da ga načinimo plamenim i životvornim — tada možemo da se sastanemo i da izradimo program koji će nas vezati bez obzira na trenutne prilike i bez obzira na prokletu »političku pripadnost«.

Već čujemo otrovne zamerke o »maldalačkom zanosu«, o »nerealnom idealizmu«. Priznamo: mi smo zanesenjaci, mi smo idealiste; ali, naše je zanesenjaštvo životvorno, ono je konstruktivno, ono ne jadikuje o »bedi vremena« nego se pošteno trudi da tu bedu ispravi.

Beda vremena? Lako je živeti u »dobrim (starim) vremenima«, lako je i prati ruke nad jadom i nepravdom: mi ne peremo ruke, mi primamo budućnost na sebe.

Prijatelji, valja nam raditi.

G. Jovan Banjanin:

... Dok su u zemlji trajale orgije bučnih agitacija, glas Senata nije smeo da se čuje. Ali i danas, nažalost, nije ova interpelacija u potpunosti mogla da ugleda svetlost dana. Ona je od 12 novembra bila cela uvrštena u red ilegalne političke literature: ona je i danas, jednim delom, ostala u krugu ilegalne političke literature... iz te interpelacije izostavljeno je upravo ono što je uzrok strahovanja ovog visokog doma za razvoj prilika u našoj otadžbini...

... Osam mrtvih žandarma, sedamdesetosam ranjenih: zašto je moralo u mirno doba da padne toliko oružanih službenika naše otadžbine? ... Amblemi državnog suvereniteta, u velikom delu naše države, poniženi su, potisnuti i oboreni. Gospodo, odvratite pesme, gnusni pokliči, koji vredjaju sve ono što u Jugoslaviji mora biti sveto, ore se i danas u mnogim krajevima Jugoslavije...

... ne zna se ko je grlatiji zatočnik takve demokracije, da li vladini agitatori ili udružena opozicija...

... Ali čvrsta i odlučna preventivna politika i visoko uzdignuti autoritet države, mogli bi u zametku da uguše svaki rušilački pokušaj...

... a, pre svega, potreban je iskren i dubok jugoslovenski patriotizam, apostolska vera u Jugoslaviju, oslonjena na snažan autoritet državne vlasti...

... Ali, gospodo, 6 mart, dan pucanja jednog zločinca, dignuti dotle da padaju u zasenak svi drugi istorijski datumi, znači izgubiti svaku meru u prosudjivanju događaja...

... razume se, da vlada, koja se bavi oko stvaranja IRZ, nema vremena da misli na jasnu i određenu orijentaciju u osnovnim pitanjima državne politike...

»Politika« od dne 20. III. 1936.

POS LANSTVO MLADINE

Mladina, ti si up in nada naroda. Mladina, tebe čaka bodočnost! Take in slične, že zelo, zelo oguljene fraze dolgo poslušamo. V kakšnih časih bi mladina živela, če bi se gospoda, ki ji je dolžnost skrbeti za zdrav naraščaj naroda, zavedala, kaj pomeni mladina za narod in državo in kakšne neizmerne koristi bi imeli i eni i drugi, če bi jo znali usmeriti v pravi tok. Tako pa stojimo vsak sebi. Nikjer nobene pomoči, nikjer vzpodbude. Saj mi končno pri starejši generaciji podpore niti ne iščemo, le to hočemo in zahtevamo, da nas ne ovira na naši poti k samozgraditvi naših gledanj na različne pojave našega življenja.

Da je prepad med starejšo in mlajšo generacijo ravno pri nas tako velik, je vzrok ravno v tem, da je starejša generacija živela v popolnoma drugačnih prilikah, kot živimo mi, in da je bilo njeno delovanje usmerjeno tja, kamor je moralo biti, t. j. k destruktivizmu. To nalogo so si našli ob pričetku udejstvovanja in jo v polni meri tudi obelodanili. Avstro-Ogrska, proti kateri je bilo naperjeno njih izživljanje, je padla, na ruševinah pa se je pojavila mlada Jugoslavija. Zahtevala pa je že koj ob nastanku novih ljudi drugačne vzgoje — konstruktivizma. Tu pa se z delom naših javnih delavcev ne moremo popolnoma strinjati. Ker jim je bil pri srečanju osebni blagor in dobrobit stranke, katero so zastopali, več kot ljubezen do države, so zapeljali le-to v kaos in napravili pravi gordijski voz. Z energično gesto ga je presekal blagopokojni viteški kralj Aleksander I. z novo zamisljivo, s katero je hotel odpreti pot predvsem mlajšim generacijam. Žal, da se iz višjih razlogov ta plemenita gesta ni mogla udejestiti. Pisati o poznejši politiki pa iz razumljivih razlogov, jasno ne morem. Vendar pribijem, da se niti eden od dosedanjih režimov ni zanimal za mladino v oni meri, kot je to v drugih državah. Vidimo, da se po ce-

lem svetu, v vseh državah vodijo ogorčene borbe za mladino, ki naj zastopa ideje, ki so sedaj na vrhuncu, ki naj prepričajo vse, da vodi le njihova pot do končnega cilja, do gospodarske ozdravitve in vsestranskega uspeha. Drugje mladina odločuje, pri nas molči — ker mora. Toda mi smo mladi, ne klonemo, temveč se raje ponašamo z omladinsko čednostjo, z borbo. Borili se bomo toliko časa, dokler ne bomo prišli na oni položaj, ki bi ga morali zavzemati. Že večkrat je bilo poudarjeno v našem glasilu, da poznamo le dve sakrosantnosti: kralja in državo. Vse drugo si bomo prikrojili po našem gledanju. Mirnim potom bi prišli mogoče prej do cilja, s silo ga bomo brez dvoma dosegli in izvedli temeljiteje.

Ta dan ni več daleč. Naš up, v kate-rega polagamo vse, je naš mladi kralj Peter II. Še nekaj let, pa bo sprejel krmlilo države v svoje roke. Svojo najboljšo in najčvrstejšo oporo bo dobil v nas, saj mu je že njegov veliki oče nakazal pot, ki vodi do sreče, blagostanja in zadovoljstva Jugoslavije.

Sedaj pa se moramo pripravljati, da bomo vredni njegovega visokega vodstva. Proučevati in študirati vse tegobe in skrbi našega naroda, spoznavati vse njegove dobre in slabe strani ter tako doprinesati svoj delež k celoti, ki bo lahko kljubovala vsem. Razglabljam moramo o socialnih, političnih, gospodarskih in kulturnih potrebah naše nacije in se usposobiti za strokovno vodstvo v poedinih granah našega javnega življenja, ki naj nas dvigne v boljši luči doma in v inozemstvu, ki naj nas vzgoji v ponosne in z ljubeznijo do domovine prežete sinove Jugoslavije. To bomo dosegli le, če si bomo med seboj edini, če bodo izginile one male difference, ki nas ločijo in razdvajajo. In mladina bo postala oni činitelj, ki bo s svojo delavoljnostjo, poštenjem in iskrenostjo dvignila ugled kralja in Jugoslavije.

—ceau.

MIMOGREDE

SKROMNE ŽELJE

G. dr. Petar Šoč je v »Balkanu« z dne 11. t. m. zahteval za potrebe bivše Črne gore: 1. Za jadransko železnico 15 milijonov dolarjev (t. j. okoli 1 milijardo Din);

2. Za izsušitev Skaderskega jezera 500 milijonov Din.

»Slovenija« pa je v eni svojih poslednjih številkih zahtevala za potrebe bivše Slovenije okoli 1 milijardo in pol Din.

To v času, ko naš celotni državni proračun znaša nekaj nad 10 milijard Din.

NERAZUMLJIVO STALIŠČE

Zvedeli smo, da naše oblasti počeljo priznati v pokojniško dobo mnogim učiteljem onih let, ki so jih odslužili pred in še po vojni na šolah »Družbe« sv. Cirila in Metodae. Gotovo niso nikakor računali prizadeti, da bodo po naturalizaciji doživeli tako razočaranje za svoje delo, ki so ga polni navdušenja vršili v nacionalno najbolj ogroženih krajih. Odločno obsojamo tako postopanje za najbolje kvalificiranimi močmi. Finančni vidiki, ki so mogli biti za gornje stališče gotovo edino odločujoči, so v tem slučaju skrajno neumestni.

ZOPET ZA MEŽNARJE

Učiteljstvo se je v pretekli in polpretekli dobi borilo, da se je osamosvojilo od vpliva lokalnih mogotcev in izpod pritiska cerkve, ki jih je smatrala za svoje sluge in mežnarje. Danes pa, ko že preprost delavec stremi za tem, da bi se s kolektivnimi delovnimi pogoji osebno osamosvojil pred šikanami delodajalca, se je našel novi reformator, imenuvani banovinski svetnik g. Ivan Šerbinček, ki zahteva, da bodo sestavljali predlog o nastavljanju učiteljstva krajevni šolski odbori. Prav je, da se tega gospoda in njegov »ocijalni« predlog ohraniti pozabi.

TUDI POSLEDICA 20. STOLEJA

Stavkujoči varšavski akademiki se hranijo z živili, ki jih dobivajo po popolnoma moderni poti — potom aeroplanov akademskega aerokluba.

IDEALNI BORCI

Napet dan na univerzi. Na stranskem stopnišču v prvo nadstropje grupa akademikov, ki brani interese studentov, ki so proti štrajku. Vrh stopnic njih »Führer« inteligentnega obrata, poleg njega neobgljeni bruc. In »Führer« zaropče nad krotko ovco: »Hej, ti! Ne veš, kje je tvoje mesto? Takoj na stopnice, če ne, izgubiš podporo! Marš!«

VPRAŠANJE KATOLIŠKIM AKADEMIKOM

Ali še zanikate potrebo razširitve ljubljanske bolnice?

DISCIPLINA

V eni izmed evropskih držav so pred nedavnim uvedli davek na rezila za brivske aparate (v naši valuti približno 1 Din na komad). Prebivalstvo — zlasti tisti večji del, ki se ne brije pri brivcih — je z veseljem pozdravil to gesto. Še več! Vsi nosilci brad so enodušno sklenili, da se bodo začeli briti tudi oni in s tem rešil državo iz težkega finančnega položaja.

NOVA TERMINOLOGIJA

Ko so v senatu napadali »Slovenca«, da ne piše v duhu ideje »narodnega in državnega edinstva«, je ta v nekem uvodniku odločno trdil, da je bil vedno za »narodno državno edinstvo«.

VSE V SMISLU HORIZONTALNE KOMUNISTIČNE TEORIJE IN KATOLIŠKE UNIVERZALNOSTI

V CSR obstajata dve social-demokratski stranki, ki sta obe rdeče barvani in katerih vsaka se bori za »svoje politične interese«. V isti državi sta tudi dve katoliški stranki (češka — Slavík, slovaška — Hlinka), ki v medsebojni borbi najlepše zastopata katoliško univerzalnost.

???

Notranje ministristvo je ustavilo nadaljnje izhajanje »Ljudske pravice«, ki je izhajala vsakih štirinajst dni v Ljubljani. Ustavitev je izvršena na osnovi čl. 14 zakona o tisku, ker je bil list v enem mesecu trikrat zaplujen.

**PORAVNAJTE
NAROČNINO!**

SMEŠEN SRD

Na neki fakulteti ljubljanske univerze, skoro na periferiji mesta, predava neki gosp. profesor dvakrat na teden tudi študentom z neke druge fakultete. Ta gosp. profesor je znan kot velik »prijatelj« tih študentov, kar dokazujejo tudi njegova »predavanja«, v katerih neprestano udriha po njih. Če bi ta gospod profesor vedel, kako smešen je v svojem neobjavljenem »srd«, bi se gotovo vsaj med »predavanji« vzdral svojih izpadov, če že misli, da mora dati duška svoji vroči notranjosti.

POLITIČNO „IZŽIVLJANJE“ NA UNIVERZI

Današnje politično življenje nekih strank ne predstavlja več celoten, usmerjen in zaokrožen akt, temveč neresno atrakcijo, boljše rečeno, korumpirano igro z vsem onim, kar je jugoslovenskemu narodu sveto in dragoceno. Smatramo na primer, da je jugoslovenska zastava največji simbol naše svobode in edinstva, toda kakor se vidi, se z njo neke propalnice poigravajo kot z ne vrednim blagom. Še večja je njih podlost: da ne bi izgledalo, da delajo na tem baš oni, kupujejo za mal denar intelektualno doraščajočo mladež ter jo pošiljajo na odrejena mesta, da tam demonstrirajo nesmisel plemenske potlačitvenosti in pogazijo sveti simbol, ki je nastal iz krvi našega trpečega naroda.

Današnje politično življenje nekatereih poedincev in nekih strank, ki se ne bori za kakršnekoli ideale, ampak gre samo za dokazovanjem interesnega političnega rutinerstva, je največja nemoralnost. S svojim šarlatanstvom so uspeli in dovedli v vprašanje tudi največjo nado našega naroda — našo mladino. Hujskajo jo, da se upre proti vsemu, kar ne gre v njihov interes in proti vsakemu stanju, ki zavladava v naši državi. Sredstva in taktika, katere se poslužujejo, da osvoje našo mladino, so skrajno nečastna in opravičujejo največjo kazen, ki se more izvršiti nad škodljivcem narodnih vrednot. Kakšna so ta sredstva in taktika?

Ko stopi današnji omladinec na univerzo, ga pričakajo kolegi iz vprašanjem kako je politično orientiran. Takoj nato izvrše atako, seveda po naročilu »od zgoraj«. Če mladi prišlec ostane v premišljevanju, da li naj se politično organizira, tedaj se vse češče nadaljujejo napadi. Ako pa končno odbije pristop k politični partiji, težko njemu! Ne more uživati nikakšne podpore, bodisi v denarju, bodisi v hrani, in če ne izgubi zdravje radi slabih življenjskih okoliščin ter srečno diplomira, ostane brez sredstev na ulici, brez možnosti, da podpre svoje roditelje. Vse to zato, ker nima priporočila in ne nosi nikakšnega političnega obeležja.

Zgodi se pa, da tak mlad človek stopi v vrste kolegov, ki so eksponirani v izven — nacionalni stranki. Takoj dobi stanovanje, hrano in denarno podporo — pa tudi direktive, kaj mora delati. Zabrani se mu misliti s svojo glavo in čuvstvovati s svojo mlado dušo. Odvzamejo se mu možnosti za pridobivanje življenjskih izkušenj, za opazovanje in studij naših splošnih narodnih vrednot; njegove mlade moči bodo eksploatirane na račun neke politične stranke, ki teži za razrušenjem naše države in zapeljuje naš narod, da ga nauči sovražit svojega sobrata. Evo, to je naloga takih mladih intelektualcev, ki bodo jutri stopili v javno življenje in se pomešali med narod.

Na srečo ima večina naše mladine še vedno jasno zavest, zdrave težnje in neuklonljivo nacionalno pojmovanje, čeprav strada, prezeba in se muči iz dneva v dan. Čestokrat je ogorčena radi raznih življenjskih pojavov, ali ne izgublja vere v sebe, temveč se jači, zavečajoč se svojim dolžnostim in vloge, čim stopi med narod.

Samo slabi mladi duhovi, ki niso sposobni za življenje, napor in borbo za narodovo dobro, propadejo in ostanejo kot orodje nizkih političnih frakcij. Dejstvo, da morajo ti ljudje hoditi za svojimi »duhovnimi očeti« in da jih

IZ UREDNIŠTVA

Iščemo poverjenike za propagando »Naše misli« po vseh krajih. Za delo pri razpečavanju lista in pri pobiranju naročnine nudimo 25% nabranega denarja. Ponudbe prosimo na uredništvo.

SOTRUDNIKOM!

Z ozirom na velikonočne praznike bo redakcija prihodnje številke zaključena preje kot običajno, t. j. 7. aprila. Prosimo, da to upoštevate. — Uredništvo.

vprašujejo, kako morajo odgovoriti na to ali ono vprašanje, ki jim je zastavljeno, zadostuje, da ocenimo vso težo tragike, ki jo tisti mladi ljudje doživljajo. Oni zaslužijo obžalovanje, tako kot izgubljene ovce, zaslužijo pa tudi kazen.

S tem, da so ostali brez svojih misli, teženj in idealov, so že kaznovani. Sami so si prisodili tragičen konec, ker more njih negativno delo privedi samo do negativnega zaključka. Oni so tla brez vode in življenjskih sokov, na katerem bo usahnilo vse ono seme, ki ga sejejo nečastne politične frakcije, da bi z dobljenim zastrupljenim plodom zastupili bodočnost našega jugoslovenskega življa.

To je tragika mladih, zablodelih duhov. Ž. C.

G. Dr. Grga Anđelinović:

... Autoritativni režim izgubio je svoj rezon smrću glavnog faktora. U toj ulozi ne može niko da zameni Kralja Aleksandra. Prema tome, borba je sa vetrenjačama kad Kraljevska vlada svečano nagoveštava, kad treba i ne treba, borbu protiv diktature i autoritativnog režima...

... Politika 6 januara ne može se likvidirati ako se ne želi »napustiti osnovica na kojoj je država osnovana« i srušiti sve ono što smo kroz stoleća gradili...

... Nikada štampa ni je bila tako skućena kao danas...

... G. dr. Stojadinović je bio u izbornoj vladi g. Jevtića jedan od glavnih aktera. On je bio glavni agitacioni adut, sa obećanjima ekonomskih i finansijskih reformi u području njegova ministarstva, u izbornoj kampanji Jevtićeve vlade...

... Ako Kraljevska vlada ima niti jedne zaveru u rukama, onda je njena dužnost doći sa dokumentima i obrazloženim predlogom pred Narodno predstavništvo...

... Postala je dužnost i vrlina napadati i klevetati jugoslovensku ideologiju, te za sva zla u našoj zemlji bacati odgovornost na nju!

... U Jugoslaviji mora da postoji samo jedan, jugoslovenski, nacionalizam jer je to amalgam koji ujedinjuje i spaja sva naša plemena i sve naše pokrajine u jednu jugoslovensku zajednicu i celinu...

»Politika« od dne 24. III. 1936.

Senator Jovan Banjanin:

»Pri nas vsi govore o njej (o demokraciji — op. ur.), vsak pa si pod njo kaj drugega predstavlja...«

»Mi hočemo demokracijo, toda jugoslovensko nacionalno demokracijo...«

»Demokracija, ki ne služi učvrstitvi države, ni demokracija, ampak je sredstvo in orodje za druge svrhe in namene!...«

»Najnevarnejši (klerikalizem — op. ur.) med njimi pa je oni, ki dobiva navodila za svoje delovanje izza mej naše države!...«

»Jutro«, 26. marca 1936.

Senator Milan Popović:

»Med vlado dr. Stojadinovića in združeno opozicijo obstaja nekak pakt o nenapadanju, oni se med seboj tolerirajo, pri tem pa vlečejo vsak na svojo stran!...«

»Jutro«, 25. marca 1936.

POKAŽITE TO ŠTEVILKO SVOJIM ZNANCI!

NEMŠKO VOJAŠTVO V PORENJU

Nemčija je zopet prekršila mednarodne obveze, sprejete na 12875. svečanem sestanku evropskih velikih žrecov. Ni to prvič, a mislimo, da tudi ne poslednjič. Točno objasnjeno: mislimo, da Nemčija ni prva, ki tako postopa, da ona tega ni storila prvič — temveč, da so tako postopale i druge države, prav tako ne prvič in tudi ne poslednjič.

Ali ni pogrešena osnova, na kateri se sklepajo razni rappallski in lokarnski sporazumi? Ne mislimo na znano pesem o »zmagovalcih in premagañcih«, mislimo samo na duh vzajemnega nezaupanja, ki prevladuje na teh službenih sestankih. Odkrito povedano: nimamo pretirano visokega mnenja o evropski diplomaciji. Prepričani smo, da se od časa do časa le nekaj dá naučiti, če se postopa na osnovi običajnega empirizma — izgleda, da nismo napredovali od leta 1918.

Smešno se nam zdi pisanje evropskega tiska, da je Nemčija s svojim činom dala »zelo nevaren vzgled«. Do sedaj torej še ni bilo nikakšnih takšnih »vzledov«. — Vsi prestopki proti nekdašnjim sklenjenim ugovorom so se strogo kaznovali. Kazni je izrekalo in uveljav-

VPRAŠANJE LUŽIŠKIH SRBOV

(Nadaljevanje in konec.)

Vlada je sicer blagohotno sprejemala vse njihove proteste proti krivicam krajevnih nemških uradov, toda skoro vedno jih je odbijala s neutemeljenimi izgovori. S porastom persekucij je bila tudi ta strogo lojalna in po hackenkreuzlerjih zatirana organizacija vendar pozvana od vlade, da stavi predloge za pripravljano reorganizacijo nemške države (predložila je ureditev lužiške Župe). Žalitev uradnosti, t. j. diktat, da sprejmejo noto pravil pod kaznijo razpusta, je enak želji, da se Lužičkim Srbom vzame poslednji ostanek pravic, t. j. pravo, da obstojajo kot samostojen narod v kulturnem smislu besede. V naslednjem mesecu je bilo »Serbskim Nowinama« prepovedano prinašati referate o delavnosti »Domovine«, razen suhih podatkov o sejah. V diktiranih pravilih je prepovedana vsaka pripomba.

V. Poskusi, da uničijo narod.

Še pred vojno, posebno pa po vojni, so se oglašali nemški profesorji in inteligenti, ki so hoteli dokazati neumestnost obstoja Lužičkih Srbov kot slovenskega naroda. V slovensko poreklo in v kulturne osnove si niso drznili sumiti. Drugi so celo trdili, da je odveč obdržati tako majhen narod in da mu bo dobrovoljna germanizacija samo v korist. Razni profesorji so poskušali dokazati, da so na lužiškem ozemlju živeli Burgundi in druga nemška plemena, da so baje Slaveni prišli v Lužico in so se izgubili med domačim germanskim prebivalstvom, prepuščajoč jim samo jezik in običaje. Zanimivo je, da so takoj po svetovni vojni, ko so se Lužički Srbi zavedali pravice samoodločbe, saški uradniki tvorili proti njihovemu »Narodnem odboru« takozvan »Savez Saški udanih Vendov«. Tedaj se torej uradi še niso upali dvomiti v slovanstvo Lužičkih Srbov. Omeniti je treba, da so z Nemci v dobrem sosedstvu, v kolikor, razumljivo, niso bili provocirani s pisanjem raznih revolverskih časopisov. V dobi Hitlerjevega nastopa v Nemčiji niso še lažni učenjaki in hujskači vplivali na vodilne kroge, kakor danes. Omenjamo dalje, da so protisrbske in protislovenske akcije škodljivo vplivale, posebno v Dolnji Lužici in tudi potem, ko so prihajale iz vrst pruskih fanatikov-junkerjev. V začetku Hitlerjevega vladanja je izšel dekret pruske vlade, po katerem imajo Lužički Srbi kot arijski prebivalci ista državljanska prava kot Nemci. Ta dekret, ki ima karakter zakona, ne pobija narodnosti Lužičanov. Šele v poslednjem času, s poostrenjem germanizacije in očito tudi s pojačenjem hackenkreuzlerskih sil so prišli omenjeni vplivi tako daleč, da se

ljalo — če še niste vedeli — Društvo narodov.

Prenos zasedanja v London — kilometerski članki o razlogih tega prenosa. A vsak otrok ve, da je to storjeno le zato, ker Društvo narodov ne pomeni ničesar, če ga ne vzdržuje in podpira gotova velesila, v svojem interesu, seveda. Anglija se ne počuti dobro v Afriki, pa si želi, da ji v tej zadevi pomaga Francija. Francija se je prestrašila ob vstopu nemške vojske v Porenje in — jasno je — da želi Anglija izkoristiti to dejstvo na »primeren« način, s tem namreč, da bo igrala vlogo »nevturalnega« posrednika.

Morda ne bi bilo baš potrebno govoriti o vojni nevarnosti povodom te naj-novejše nemške geste. Morda bi bilo bolj potrebno obrniti pažnjo na dejstvo, da je Hitler ponudil roko Franciji, t. j. celemu svetu. Bolje bi bilo, da prestanemo z ustvarjanjem vojne psihoze in da pomislimo tudi malo na funkcijo zdravega razuma. Ta namreč pravi, da bi bilo čudovito pričakovati, da bi kdo veroval, da se podzemskie utrdbe na levem bregu Rene grade le za okras pokrajine.

Lužičkim Srbom mora zabraniti obstoj, ne samo kot slovenskemu narodu, temveč tudi kot kulturno samostalnemu, in da se rabi stavek: »wendisch sprechende Deutschen«. — Naglašamo, da se je ta izraz pojavil v Pruski že pred več leti v dobi popisa državljanov v poostreni obliki: Državljeni z dvema materinskima jezikoma (deutsch-wendisch, deutsch-polnisch) itd. Ker omenjeni čin budišinskega poglavarstva znači podarjanje germanizacijskih teženj do maksimalne stopnje, je potrebno, da se vsi ljudje na svetu iz golega človečanstva zoperstavijo temu. Predvsem je treba, da to store Slovani. Morda je čin poglavarstva samo poskusni balonček in da se čaka, ali bo predvsem Slovanom ugajal.

Resolucija.

Zbor poverjenikov »Domovine«, zbran v nedeljo, 19. januarja 1936., je sprejel sledečo resolucijo, ki je bila poslana skupno s posebnim spisom Führerjevemu zastopniku ministru Hessu v Berlin:

»Po vseh dogodkih poslednjega časa spoznava srbski narod, da nekatere nemške organizacije nastopajo proti njegovim upravičenim zahtevam. Ta gonja se vrši s sredstvi in v formi, ki je v vsakem pogledu neznosna in nedopustna in ki jo mi najenergičneje odbijamo. Državni uradi, ki bi se mogli brigati o spoštovanju naših pravic, za to nimajo časa. Z žalostjo gledamo, da se odgovorne instance proti tem napadom na nas in na našo narodno čast ne brigajo. Iz poslednjih dopisov uradov »Domovine« se moramo z velikim začudenjem uveriti, da so si sami uradi postavili nalogo, da odstranijo srbstvo našega naroda in njegovih organizacij z odredbami in nalogi.

Kot opolnomočeni zastopniki vsega srbskega naroda, svečano protestiramo proti vsem napadom in neprijateljstvom in jih energično odbijamo.

Ne glede na vse krivice ponovno trdimo, da smo mi, in z nami ves srbski narod, zvesti nemški državi in njenim zakonom. Mi želimo, da bi državni uradi na to našo izjavo gledali z resnostjo kot to zahteva njihova odgovornost. Pričakujemo in zahtevamo, da se na naše narodne pravice gleda po nazorih in deklaracijah Führerja, ki mu kot poglavarju države izkazujemo zvestobo.

Ta resolucija, iznesena 19. januarja 1936., je bila radi službene prepovedi publicirana šele 31. januarja 1936. v organizacijskem glasilu »Domovine« »Naša domovina«, priloženem »Serbskim Nowinama« istega dne, toda brez vsakega komentarja.